

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2016 m. birželio 13 d.
(OR. en)

9213/16

ECOFIN 456
UEM 203
SOC 320
EMPL 217
COMPET 290
ENV 336
EDUC 191
RECH 183
ENER 199
JAI 447

PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Komisijos dok. Nr.:	9131/16 ECOFIN 422 UEM 172 SOC 286 EMPL 182 COMPET 259 ENV 303 EDUC 159 RECH 151 ENER 164 JAI 409 - COM(2016) 334 final
Dalykas:	Rekomendacija dėl TARYBOS REKOMENDACIJOS dėl 2016 m. Latvijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2016 m. Latvijos stabilumo programos

Delegacijoms pridedamas pirmiau nurodytas Komisijos pasiūlymu (dok. COM(2016) 334 final) grindžiamas Tarybos rekomendacijos projektas, kurį peržiūrėjo ir dėl kurio susitarė įvairūs Tarybos komitetai.

TARYBOS REKOMENDACIJA

... m. ... d.

**dėl 2016 m. Latvijos nacionalinės reformų programos
su Tarybos nuomone dėl 2016 m. Latvijos stabilumo programos**

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį
ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės
priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 5 straipsnio
2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

kadangi:

- (1) 2015 m. lapkričio 26 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2016 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. 2016 m. kovo 17–18 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2015 m. lapkričio 26 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011² priėmė Įspėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Latvija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos. Tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2016 m. vasario 18–19 d., o Taryba ją priėmė 2016 m. kovo 8 d.³ Kaip šalis, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Latvija turėtų užtikrinti, kad ta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta;
- (2) Latvijos ataskaita paskelbta 2016 m. vasario 26 d. Ataskaitoje įvertinta Latvijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2015 m. liepos 14 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas ir siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (3) 2016 m. balandžio 14 d. Latvija pateikė 2016 m. nacionalinę reformų programą ir 2016 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

² 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).

³ OL C 96, 2016 3 11, p. 1.

- (4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013⁴ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė Priemonių, kuriomis Europos struktūrinių ir investicijų fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (5) 2016 m. stabilumo programoje Latvija paprašė 2017 m. laikinai 0,5 % BVP nukrypti nuo reikalaujamo koregavimo plano siekiant vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo, kad būtų atsižvelgta į svarbias struktūrines reformas, kurios padės pagerinti ilgalaikį viešųjų finansų tvarumą, visų pirma pagal 2014–2020 m. Sveikatos strategiją šiuo metu vykdomą sveikatos priežiūros sektoriaus reformą. Stabilumo programoje pateikiama informacijos apie reformą santrauka. Reforma siekiama iki 2020 m. sveikatos priežiūrai skiriamą valstybės finansavimą padidinti iki 4 % BVP, palyginti su 3 % BVP 2015 m. Tikimasi, kad, visiškai įgyvendinus reformą, iki 2023 m. užimtumas išaugs 0,6 %, o BVP lygis – 2,2 % ir tai turės teigiamą poveikį ilgalaikiam viešųjų finansų tvarumui. Vertinama, kad teigiamas poveikis augimui ir ilgalaikiam viešųjų finansų tvarumui yra tikėtinas. Šiuo metu Latvija vertintina kaip atitinkanti reikalavimus, kad prašomas 2017 m. laikinas nuokrypis būtų laikomas priimtiniu, su sąlyga, kad ji tinkamai įgyvendins sutartas reformas, kurių pažanga bus stebima įgyvendinant Europos semestrą. Tačiau leidžiamo laikino nuokrypio suma priklauso nuo to, kaip bus laikomasi minimalaus kriterijaus (t. y. 1,7 % BVP dydžio struktūrinio deficito). Todėl Komisijos 2016 m. pavasario prognozėje nurodoma, kad yra galimybių 2017 m. nuo koregavimo plano laikinai papildomai nukrypti 0,1 % BVP;

⁴ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

- (6) šiuo metu Latvijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2016 m. stabilumo programoje Vyriausybė numato laipsnišką nominaliojo balanso pagerėjimą, kad 2019 m. jis pasiektų 0,5 % BVP. Numatytame koregavimo plane siekiant vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo – 1 % BVP struktūrinio deficito – atsižvelgta į prašomus nuokrypius, susijusius su sisteminė pensijų reforma 2017 m. ir 2018 m. ir į esminę struktūrinę reformą sveikatos priežiūros sektoriuje 2017–2019 m. Stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP nuo 40 % BVP 2016 m. sumažės iki 38 % 2018 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos šios biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Tačiau priemonės, kurių reikia norint pasiekti planuojamus deficito tikslus 2017 m. ir vėliau, nepakankamai konkretizuotos. Remiantis Komisijos 2016 m. pavasario prognoze, bendrame vertinime atkreipiamas dėmesys į riziką, kad galimas tam tikras nuokrypis 2016 m., o jeigu politika nesikeis, ir 2016 m. bei 2017 m. vertinant kartu. Remdamasi stabilumo programos vertinimu ir atsižvelgdama į Komisijos 2016 m. pavasario prognozę, Taryba mano, kad Latvija iš esmės turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Vis dėlto siekiant užtikrinti, kad 2016 m. būtų laikomasi nuostatų, reikės papildomų priemonių;
- (7) darbo jėgos pasiūlą riboja darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus mažėjimas, o darbo užmokestis didėja greičiau nei našumas, todėl kyla grėsmė sąnaudų konkurencingumui. Todėl siekiant paremti konkurencingumą reikia priemonių, kuriomis didinamos galimybės įsidarbinti ir gerinamas žmogiškasis kapitalas;
- (8) Latvijos skurdo grėsmės ir socialinės atskirties rodikliai yra vieni didžiausių ES. Vykdomas parengiamasis darbas siekiant nustatyti minimalių pajamų lygį, tačiau dėl jo taikymo yra netikrumo, o jo visuotinio taikymo mastas dėl fiskalinių sąnaudų yra mažinamas. Be to, nuo 2009 m. socialinės paramos išmokų adekvatumas nepadidintas, o tai kliudo veiksmingai mažinti skurdą. Minimalių pajamų lygio reforma turėtų sumažinti dabartinę socialinės paramos fragmentaciją ir paskatinti užimtumą;
- (9) aktyvumo skatinimo priemonių aprėptis tebėra maža, visų pirma ilgalaikių bedarbių atžvilgiu. Tai, kartu su prasta sveikatos priežiūra ir nepakankamomis socialinėmis paslaugomis, trukdo veiksmingai reintegruoti į darbo rinką. Padidinus aktyvumo skatinimo priemonių naudojimą būtų paskatintas užimtumas;

- (10) dėl nedidelio sveikatos priežiūrai skiriamo viešojo finansavimo, susijusių struktūrinių trūkumų, didelių mokėjimų savo lėšomis ir neoptimalaus išlaidų efektyvumo didelės gyventojų dalies sveikatos priežiūros poreikiai lieka nepatenkinti. Nors galimybėms gauti sveikatos priežiūros paslaugas kritiniais mediciniais atvejais teikiamas prioritetas, finansiniai suvaržymai riboja paslaugų teikimą apskritai;
- (11) Latvija padarė pažangą vykdydama aukštojo mokslo sistemos reformą, visų pirma numatė paskatas už kokybę ir sukūrė nepriklausomą akreditavimo sistemą, tačiau būtina gerinti profesinį rengimą ir mokymą, visų pirma pertvarkyti mokymo programas ir sukurti mokymosi darbo vietoje reguliavimo sistemą, kad būtų pagerinta jų kokybė ir prieinamumas. Rengiant pameistrystės programas gali būti svarbus socialinių partnerių vaidmuo, kaip nurodyta Profesinio mokymo įstatyme;
- (12) investicijas stabdo su inovacijomis susijusios problemos, verslo aplinkos trūkumai ir darbo jėgos mažėjimas. Menkos inovacijų paskatos ir susiskaidžiusi mokslinių tyrimų bazė trukdo Latvijai greitai ir veiksmingai pereiti prie didesnės pridėtinės vertės ir žinioms imlesnės veiklos. Investuoti dar labiau trukdo žemas investuotojų apsaugos lygis taikant nemokumo sistemą, taip pat viešojo administravimo neveiksmingumo apraiškos;
- (13) Vyriausybė ėmėsi priemonių, kad sumažintų esamą viešųjų mokslinių tyrimų bazės susiskaidymą, pagerintų jos kokybę ir sustiprintų verslo sektoriaus inovacijų gebėjimus. Nepaisant pažangos, ir viešosios, ir verslo investicijos į mokslinius tyrimus ir inovacijas tebėra labai menkos, palyginti su ES vidurkiu. Reikia toliau konsoliduoti mokslinių tyrimų bazę, kartu didinant tyrėjų skaičių ir gerinant tyrimų kokybę. Visiškai įgyvendinus pažangiosios specializacijos strategiją grindžiamas reformas ir visapusiškai naudojant visas esamas politikos priemones būtų paskatintos privačios investicijos į inovacijas;
- (14) nemokumo režimą verslo įmonės suvokia kaip kliūtį investicijoms, atsižvelgiant į tai, kad turto susigrąžinimo rodikliai yra žemi, o bankroto administratoriai prižiūrimi nedaug;

- (15) Latvija pradėjo kelias sėkmingas iniciatyvas, kad padidintų teisingumo sistemos veiksmingumą ir kokybę. Vis dėlto, nors valstybės pareigūnams taikoma interesų konfliktų prevencijos tvarka yra išsami, ji yra sudėtinga ir nelanksti, ja daugiausia dėmesio skiriama ne atskirų atvejų nagrinėjimui iš esmės, bet formaliam atitikties užtikrinimui. Be to, Kovos su korupcija ir korupcijos prevencijos tarnybą susilpnino vidaus įtampa, todėl ji tapo nestabili, sumažėjo visuomenės pasitikėjimas jos veikla ir pačios tarnybos noras pirmenybę skirti didelio atgarsio byloms;
- (16) bendras viešojo administravimo neveiksmingumas, kurį iš esmės lemia palyginti didelė darbuotojų kaita, vėlavimas įgyvendinti viešosios tarnybos reformą ir silpnas projektų valdymas, nepadeda užtikrinti palankios investavimo aplinkos. Viešojo sektoriaus atlyginimai nėra tinkamai susieti su atsakomybe;
- (17) atsižvelgdama į Europos semestrą, Komisija atliko išsamią Latvijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2016 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino stabilumo programą ir nacionalinę reformų programą, taip pat veiksmus, kurių Latvija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Latvijos politikai, bet ir tai, kaip laikomasi ES taisyklių ir gairių, nes būtina stiprinti bendrą ES ekonomikos valdymą, ES lygio indėliu prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų. Rekomendacijos atsižvelgiant į Europos semestrą pateiktos toliau išdėstytose 1–3 rekomendacijose;
- (18) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo stabilumo programą, o jos nuomonė⁵ visų pirma pateikta toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

⁵ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

REKOMENDUOJA Latvijai 2016–2017 m. imtis šių veiksmų:

1. Užtikrinti, kad nuokrypis nuo koregavimo plano siekiant vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo 2016 m. ir 2017 m. nevirsytų leidžiamos ribos, siejamos su sisteminėmis pensijų reforma ir esmine sveikatos priežiūros sektoriaus struktūrine reforma. Sumažinti mokesčių pleišta mažas pajamas gaunantiems asmenims: perorientuoti apmokestinimą pereinant prie augimui palankių aplinkosaugos ir nekilnojamojo turto mokesčių ir gerinant mokestinių prievolių vykdymą.
2. Padidinti socialinės paramos išmokų adekvatumą ir sustiprinti išmokų gavėjams teikiamos paramos ieškant darbo ir jį išlaikant priemones, be kita ko, padidinant aktyvumo skatinimo priemonių aprėptį. Paspirtinti profesinio mokymo programų reformą, dalyvaujant socialiniams partneriams nustatyti mokymosi darbo vietoje reguliavimo sistemą ir padidinti jų pasiūlą. Pagerinti sveikatos priežiūros sistemos prieinamumą, kokybę ir išlaidų efektyvumą.
3. Tęsti mokslo tiriamųjų įstaigų konsolidavimą ir numatyti privataus investavimo į inovacijas paskatas. Sustiprinti interesų konfliktų prevencijos tvarką ir nustatyti visiems viešojo sektoriaus darbuotojams taikomą bendrą teisinę sistemą. Padidinti bankroto administratorių atskaitomybę ir viešąją priežiūrą.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas
